

Література

1. Голяк Л.В. Порівняльне правознавство: курс лекцій. Київ: МАУП, 2004. 200 с.
2. Харитоновна О.І. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. Харків: Одиссей, 2002. 592 с.
3. Козырин А.Н. Административное право зарубежных стран: учеб. пособие. Москва: Изд-во «СПАРК», 1996. 229 с.
4. Галуцько В.В. Адміністративне право: навч. посіб: у 2 т. Херсон: ПАТ «Херсонська міська друкарня», 2011. Т. 1: Загальне адміністративне право. 320 с.

УДК 342.9:35.072.2 (043.2)

Гусар О.А., к.ю.н.,
Мартинюк П.Р., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АДМІНІСТРАТИВНИЙ РОЗСУД В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Більшість адміністративних правовідносин належать до владно-управлінських, однак поряд з ними є відносини з надання адміністративних послуг. Вони усе більше тяжіють до приватноправових методів регулювання, що характеризуються відсутністю безпосереднього підпорядкування приватних суб'єктів публічним. Не є виключенням з даної характеристики інститут адміністративного розсуду. Індивідуальний підхід у розгляді конкретних адміністративних справ особливо актуалізується в умовах розвитку людиноцентристської концепції в адміністративному праві, відповідно до якої держава має «служити» інтересам громадян як «клієнтам» та усебічно забезпечувати пріоритет її прав, свобод і законних інтересів під час публічного адміністрування. Застосування адміністративного розсуду – це, з одного боку, об'єктивний результат неможливості передбачити всі конкретні обставини та нормативно їх врегулювати, а з іншого боку, це об'єктивна необхідність надати суб'єктам публічного адміністрування певну свободу та ініціативність у процесі управлінської діяльності з огляду на об'єкт публічного управління – приватних і фізичних та юридичних осіб, які вимагають не тільки і не стільки формального, скільки індивідуального підходу. Звичайно, така свобода і гнучкість мають бути суворо обмежені, але з однією конкретною метою – недопущення адміністративного свавілля.

У працях С. Мосьондза пропонується такий варіант різновидів адміністративного розсуду: адміністративний розсуд імперативного типу - пов'язаний з ситуацією, коли норма матеріального права, встановлюючи

можливі варіанти рішень, залишає на розсуд суб'єкта владних повноважень вибір одного з цих варіантів; адміністративний розсуд диспозитивного типу - має місце тоді, коли норма права уповноважує суб'єктів владних повноважень діяти на власний розсуд при реалізації наданих їм повноважень; адміністративний розсуд інтерпретаційного типу – пов'язаний з оцінкою публічного інтересу та суб'єктивною інтерпретацією оціночних понять, таких як «доцільність», «необхідність», «з важливих підстав» тощо [1, с. 217].

Б. П. Шлоер, вважає, що всі законодавчі формулювання, які уповноважують на адміністративний розсуд, можна поділити на три основні групи: 1) формулювання, що здійснюють звичайне уповноваження; 2) формулювання, що забезпечують складне уповноваження; 3) уповноваження на окремі види адміністративного розсуду [2, с. 434].

Адміністративний розсуд передбачає вибір посадових осіб органів публічної адміністрації із вичерпного переліку запропонованих альтернатив. Зокрема, до формулювань, що уповноважують органи публічної адміністрації на окремі види адміністративного розсуду, слід віднести застосування дієслів «може» або «має право», «дбає» та «забезпечує». Проте, на відміну від решти підстав, зазначені вирази в уповноваженні на окремі види адміністративного розсуду супроводжуються вичерпним переліком альтернатив у диспозиції норми. Формулювання, що уповноважують на окремі види адміністративного розсуду, є найбільш безпечними підставами для реалізації дискреційних повноважень, оскільки вони убезпечують учасників адміністративних відносин від зловживань з боку публічної адміністрації, при цьому залишаючи посадовим особам цих органів достатньо простору для виявлення ініціативи та творчого підходу в діяльності.

Для прикладу проаналізуємо Закон України «Про звернення громадян» [3], відповідно до якого правовий статус адміністративного органу включає елементи власного розсуду, що найвиразніше проявляється на стадії розгляду та ухвалення рішення. В ч. 2 ст. 19 Закону міститься положення, згідно з яким у разі необхідності та за можливості розгляд звернень громадян покладається на посадову особу чи підрозділ службового апарату спеціально уповноважені здійснювати цю роботу в межах бюджетних асигнувань. Також ст. 20 цього Закону передбачає, що звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, – невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник установлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний

термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів. Тобто адміністративний розсуд наповнюється змістом у процесі їх реалізації, що стає зрозумілим через застосування категорії «необхідність», «наявність можливостей», «встановлення необхідного терміну», на які одночасно встановлюються законодавчі обмеження у такому вигляді: «у межах бюджетних асигнувань»; «не може перевищувати сорока п'яти днів» [4]. Право на розсуд адміністративного органу, має відповідні законодавчо встановлені рамки. Поряд з цим необхідно зазначити, що для формування та запровадження інституту адміністративного розсуду, існують також суб'єктивні причини, пов'язані з творчим підходом до виконання покладених на особу повноважень та з проявами ініціативи у процесі управлінської діяльності.

Отже, адміністративний розсуд – це правозастосовча діяльність органу публічної адміністрації щодо використання можливого варіанта поведінки, визначеного законом, на власний розсуд при вирішенні поставлених перед ним завдань, спираючись при цьому на принципи, що регулюють його діяльність.

Література

1. Мартянова Т.С. Розсуд суб'єктів правозастосовної діяльності: дис. ... канд. юрид. наук. Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2013. 217 с.
2. Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. Загальне адміністративне право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
3. Про звернення громадян: Закон України від 02 лист. 1996 р. № 393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.
4. Омелян В.О. Причини та підстави застосування адміністративного розсуду в діяльності публічної адміністрації. *Правова позиція*. 2017. № 1(18). С. 175.

УДК 342.34 (043.2)

Гусар О.А., к.ю.н.,
Хоменко С.С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ ТА НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

У суспільстві час від часу виникають гострі соціальні, природні чи техногенні суперечності, що проявляються у вигляді стихійного лиха, військових конфліктів, промислових аварій та інше. Внаслідок цього порушується соціальне благополуччя населення, виникає загроза життю і здоров'ю людей, виникають економічні та політичні проблеми в державі.